

Alcazarin palatsin valtaistuinsali on islamilaisen arkkitehtuurin huippua

Liisa Väisänen

Alcazarin palatsi sijaistee Espanjan Andaluciassa, Sevillan kaupungissa. Rakentaminen aloitettiin 900 – luvulla, aluetta hallitsevien Omayyaadi -sukuisten islaminuskoisten hallitsijoiden toimesta. Kristityt valtasivat alueen 1200 –luvulla ja jatkoivat palatsin rakentamista 1300-luvulla. Siten palatsi sai myös kristillisiä vaikutteita. Kristityt hallitsijat käyttivät kuitenkin edelleen islaminuskoisia käsityöläisiä. Tätä kristittyjen tilaamaan islamilaista taidetta kutsutaan Mudejar-tyyliksi. Alcazarin palatsin valtaistuinsali, jossa hallitsija otti vastaan muiden maiden lähettiläitä, rakennettiin 1300-1400-lukujen vaihteessa. Se on yksi Mudejar -tyylin hienoimpia esimerkkejä. Valtaistuinsali on koko palatsin hienoin ja koristeellisin huone. Salin piti hämmästyttää kävijät osoittamalla hallitsijan vaurautta ja valtaa, joten sen rakentamiseen käytettiin parhaat taidot ja arvokkaimmat materiaalit.

Vaikka sali oli itsessään maallisen hallintopalatsin sali, sitä voidaan pitää islamilaisen taiteen merkkisaavutuksena. Islaminusko on läsnä kaikkialla salin rakenteissa ja koristeluissa. Sali ilmaisee monoteistisen uskon päämääriä ja perusajatuksia. Tyyli on islamin uskon asettamia filosofisia ja teologisia tavoitteita. Islamilainen taidefilosofia määrittelee kuvataiteen aloihin kuuluviksi kalligrafian, arkkitehtuurin ja maalauksen. Kuvanveisto on aina osa arkkitehtuuria. Se, mikä pysyy islamilaisen taiteen määrittelyssä tärkeimpänä elementtinä aina ja kaikkialla, kuten yleensäkin sakraalitaiteessa, on päämäärä. Alcazarin valtaistuinsalin päämääränä on ilmaista Jumalan ja luomakunnan olemusta.

Islamilainen taide ei ole kaikkea islamilaisen kulttuuripiirin alueella tehtyä taidetta. Eihän kristillisissäkään maissa tehdä vain kirkkotaidetta. Islamilainen taide voidaan määritellä taiteeksi, joka jollain tavoin tukee islamin uskonnon sanomaa ja/tai sen harjoittamista. Siihen liittyy aina sakraaliulottuvuus. Ilman sakraaliulottuvuutta kyseessä on maallinen taide. Silloin voimme puhua vaikkapa egyptiläisestä taiteesta, persialaisesta taiteesta tai senegalilaisesta taiteesta.

Islamilainen taide saa erilaisia muotoja eri paikoissa ja eri aikoina. Filippiiniläinen islamilainen taide 1980-luvulla on erilaista kuin 800-luvulla tehty persialainen islamilainen taide. Taiteen keinot ja materiaalit muuttuvat, mutta jotain yhteistä säilyy. Islamilaisen taiteen ihanne on täysi, ei koskaan tyhjä. Kaikki pinnat täytetään kuviolla. Se kuvaa Jumalallisen maailman vaurautta ja paratiisia. Rikas muotokieli muistuttaa Jumalan kyvystä luoda. Kuvioiden symboliikka ilmaisee islamin keskeisiä ajatuksia Jumalasta, luomakunnasta ja niiden ominaisuuksista. Kristillinen taide perinteisesti yhdistää hyvän ja kauniin osaksi toisiaan, mutta islamilaisessa taiteessa kauneus ilman moraalia riittää.

Islamilainen arkkitehtuuri pohjautuu immateriaaliseen rakentamiseen. Siinä missä länsimainen taide keskittyy materiaan ja siihen, mikä on, islamilainen arkkitehtuuri ja taide haluaa puhua siitä, mitä ei ole. Se rakentaa valon ja varjon varaan. Islamilainen arkkitehtuuri käyttää materiaalinaan ilmaa ja valoa. Valo on symbolikuva Jumalan totuudesta.